До членовете на научното жури,
Институт за държавата и правото
към Българска академия на науките

С Т А Н О В И Щ Е

от

д-р Люба Г. Панайотова - Чалъкова, доцент по гражданско и семейно право, Ръководител на Катедра по гражданскоправни науки, Юридически факултет, ПУ „Паисий Хилендарски",

в качеството ми на член на научно жури за присъждане на образователната и научна степен „доктор" по: област на висше образование 3.Социални, стопански и правни науки 3.6. Право /гражданско и семейно право /,

Уважаеми членове на научното жури,

Със Заповед № РД – 09 – 22/11.03.2019г. на Директора на ИДП към БАН съм определена за външен член на научно жури по процедура за защита на редовен докторант по научна специалност „Гражданско и семейно право" – шифър 3.6 от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления Право /гражданско и семейно право /. В това си качество представям на вниманието на журито становището си върху научните публикации на докторанта.

I. Административна справка за докторанта

Докторант Христо Светославов Симеонов е зачислен като редовен докторант в научна област Право, научна специалност Гражданско и семейно право със Заповед № РД – 09 – 6/22.01.2015г. на директора на ИДП при БАН, считано от 01.01.2015г. Последвала е заповед за удължаване на срока на обучение, като крайният срок за представяне на дисертационен труд е 30.09.2018г.

Докторантът има публикации в различни правни издания по темата на дисертацията, както и въобще в областта на вещното и облигационното право, което още веднъж подчертава сериозното му желание и афинитет към научни изследвания. За целта на настоящето становище ще се подложи на анализ само дисертационния труд и статиите, свързани с него.

II. Бележки по представените научни публикации

1. Научните публикации, които докторант Христо Симеонов представя са дисертационен труд на тема "Вписване на прехвърляне на вземане, обезпечено с ипотека" и статии във връзка с темата.

В представеното становище с предимство ще се направи анализ на дисертационния труд. Приложените статии само затвърждават цялостното впечатление за докторанта, че има сериозен интерес към научни изследвания и че появата на дисертацията не е случаен резултат. Дисертационният труд представлява едно интересно научно изследване, за което докторантът е положил усилия и старание при научното търсене. Той отговаря на изискванията на чл. 27 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав на Република България. Цялостното съдържание се състои от : Увод; три глави и заключение, раздел Предложения de lege ferenda, подробна библиография. Общият обем на дисертационния труд е 211 страници. Използвани са общо 122 съчинения, от които 75 на български автори и 47 на чужди автори. Още заглавието на дисертацията **„Вписване на прехвърляне на вземане, обезпечено с ипотека"** очертава интересни за развитието на правото въпроси, които са свързани с промените в българската правна реалност през последните години. Но заглавието очертава и нещо много съществено, а именно че предмет на изследване пред докторанта ще бъдат институти на вещното и облигационното ни право, но видени в тяхната връзка и взаимна обусловеност. В този смисъл може да се говори за принос на изследването към българското гражданско право в широк смисъл. Във връзка със заглавието имам едно предложение към докторанта, предвид самото съдържание на работата, би могло да се помисли за заглавие в смисъл на „ Вписване на прехвърляне на вземане, обезпечено с ипотека – материално правни и процесуални аспекти". Като цяло амбиция и смелост е проявил докторанта, заемайки се с тази тема, предвид сериозните

промени на преминаване от една система на вписване към друга, наличие на преходен период, както и увеличаване броя на цесиите, обезпечени с ипотеки. Най –вече преминаването към реалната система на вписване, съпроводено със съществени промени в закона /чл. 171 ЗЗД и др./, е породило и темата на дисертацията. Всичко казано изисква добро познаване както на българското законодателство, така и на чуждите образци, от които заимстваме законодателни решения. Изисква и критичен анализ както на различни правни норми, така и умение да се съзре най-практичното от няколко предложения, което да отговори на новите реалности. Всичко казано предопределя и избора на докторанта за структура на дисертационното изследване.

Изследването започва с **Уводна част**, в която се очертават предмета на изследването и неговата актуалност, както и основните задачи пред докторанта, които той разпределя за решаване в отделните глави на дисертацията. Този подход е удачен, защото въвежда основния въпрос, а именно изясняване същността на вписването на една конкретна правна сделка – прехвърляне на вземане, обезпечено с ипотека. Добавя се, че това вписване не е достатъчно добре изследвано в българската гражданскоправна теория.

В структурно отношение след Уводната част следват три глави, предложения за развитие на правото и заключение на дисертацията.

В глава първа докторанта ни запознава с основните понятия от своето изследване в историческа и сравнително правна перспектива. Този подход следва да бъде подкрепен, защото без познаване на историческите обстоятелства, както и на чуждите системи, не може да се определи нито съвременното положение на институтите, нито бъдещото им развитие. Може да се каже, че тази глава е по-скоро въвеждаща, с уводен характер към същността на темата. Като препоръка към докторанта освен френската и немска система, ще бъде интересно да се включат и някои европейски и международни разрешения по проблема, предвид нарастващата глобализация.

В глава втора докторантът поставя на вниманието същинския въпрос на своето изследване, а именно правната сделка прехвърляне на обезпечено с ипотека вземане. В структурно отношение тази глава представлява ядрото на дисертацията /другите две глави само предшестват, съответно довършват в процесуален аспект изследването/. Ключово значение тук по мое мнение има разглеждането на съотношението на две основни правни норми – чл. 99 ЗЗД и чл. 171 от ЗЗД. Едната правна норма изисква съобщаване на цесията до длъжника, за да може тя да се противопостави успешно както на последния, така и на трети лица. А според чл. 171 ЗЗД /след изм. обн. ДВ, бр. 34 от 2000г. при приемане на ЗКИР/ сделката цесия трябва да бъде извършена в

писмена форма с нотариална заверка на подписите и вписана в имотния регистър. Авторът си задава логичния въпрос дали вписването на цесионния договор става част от фактическия състав на сделката или с други думи казано „дали вписването на прехвърляне на ипотечно вземане има и конститутивно действие, наред с оповестително-защитното, за чието проявление съмнение няма“ /вж. стр. 113 от Д./. В изследването са коментирани различни тези по въпроса – както на ВКС, така и на множество други автори. В дисертацията се прави опит за собствено становище с приносен елемент. А именно за едно по-буквално тълкуване на чл. 171 ЗЗД в полза на конститутивния характер на действието на вписването. Това предложение поражда сериозни размисли пред правната теория въобще за влиянието на новата реална система на вписване върху утвърдени и с вековна история правни институти и правни принципи. Само този факт вече има приносно значение и представлява достойнство на работата на докторанта. Друг е въпросът дали новите виждания за вписването трябва специално при цесията да повлияят на утвърдената задължителна съдебна практика, че единствено съобщението до длъжника е правно релевантно за прехвърлянето на вземането от стария на новия кредитор. Все пак тази практика е развивана при действието на персоналната и негативна по своя характер система на вписване, както и при издигнатия в култ консенсуализъм при сделките /сделката поражда вещен ефект с постигането на съгласие, а вписването и има значение само за противопоставяне на трети лица/. Не е убягнало от вниманието на докторанта и това, че има една трета категория сделки, при които вписването е въздигнато в част от фактическият им състав. Но тези сделки в нашата правна система са изключения от правилото, което и сам докторантът споделя. Когато влезе в сила новата реална система на вписване може да се стигне до променено отношение към много класически институти, но de lege lata ми се струва още рано за такива изводи. Докторантът сам твърди, че реалната система на вписване е по-ясна и по-добра за осигуряване на сигурност на оборота с недвижими имоти. Вещнотранслативният ефект при нея настъпва не от момента на постигане на съгласие между страните /справка чл. 24 ЗЗД/, а от вписването. Тогава е логично при тази система да се даде първенстващо място на вписването. В този смисъл въвеждането на тази система ще засегне не само изброените в дисертацията сделки, при които вписването има конститутивен ефект, а всички транслативни сделки с предмет недвижими имоти. От друга страна, докторантът говори за актове, подлежащи на вписване като ги разглежда повече от гледна точка на материята за вписването и по-малко като гражданскоправни сделки с утвърдена традиция и място в правото. Добро е

разграничението, че при реалната система не се вписват актове, а права, оттам идва и съвсем различната трактовка на въпроса в бъдеще.

В глава трета докторантът се спира на въпросите на производството на прехвърляне на ипотечно вземане. Преди това докторантът прави широко въведение като разграничава отделните системи на вписване, етапите на производството по принцип, вписването по реда на ЗС и ПВ, както и това по ЗКИР и Наредба № 2/2005г., отказ от вписване и др. Това широко въвеждане не е самоцелно, а то води читателя към изясняване и от процесуална гледна точка на основната теза на докторанта, че прехвърлянето на ипотечно вземане има конститутивен характер. Авторът подчертава своето разбиране, че под „вписване“ се има предвид „отбелязване“ на концесионния договор към ипотечния акт. В този смисъл е направено и предложение за промяна на чл. 17 ПВ. А в чл. 171 ЗЗД понятието вписване е употребено като родово понятие. В тази глава са направени и предложения за промени в закона към разширяване на правомощията на съдиите по вписванията, които предложения излизат от обхвата на темата, но иначе звучат логично предвид преминаването към изцяло различна система. Тук може да се помисли дали съдията по вписванията няма да се окаже като „един втори по ред нотариус“, който извършва вече направена проверка.

Като цяло мога да кажа, че сериозните въпроси, които повдига с изследването си докторанта са провокирани от промяната на чл. 171 ЗЗД за цесиите на вземания, обезпечени с ипотека, но те далеч надхвърлят така поставената тема. Тези въпроси могат да бъдат предмет на множество самостоятелни изследвания, защото се оказва, че промяната на системата на вписване може да доведе до промени в основни принципи на гражданското ни право като тези за момента на сключването на сделките, прехвърлянето на собствеността и риска и т.н. От тази гледна точка, въпреки наличието на някои проблеми в структурно отношение, работата на докторанта е много интересна и полезна за развитието на правото.

Заключение

В заключение, независимо от направените по-горе критични бележки и предложения, цялостното впечатление от научната дейност и активност на докторант Христо Симеонов е изцяло положително. Дисертационният труд отговаря на изискванията на чл. 6 от Закона за развитие на академичния състав в Република България и на чл. 27 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република

България, представлява принос в науката и решава важни теоретични проблеми. Това ми дава основание да считам убедено пред научното жури, че Христо Симеонов е достоен за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Подпис :

/доц. д-р Люба Панайотова – Чалъкова/